

Θαβώριος Λόγος

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

1821-2021

200 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Θαβώριος Λόγος

Διμηνιαία έκδοση ενημέρωσης και πνευματικής οικοδομής

ΕΚΔΟΤΗΣ:

Ιερός Ναός

Μεταμορφώσεως του Σωτήρος

της Ιεράς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης

Τηλ.: 2310-828 989

Fax: 2310-888 375

www.inmetamorfoseos.gr

Facebook: Ιερός Ναός Μεταμορφώσεως Σωτήρος

Υπεύθυνος Σύνταξης:

Αρχ/της Νικόλαος Παπαγεωργίου

Συντακτική ομάδα:

Δήμητρα Λαφάρα

Δομνίκη Νικολοπούλου

Μαρία Ψωμά

Φωτεινή Γιαννοπούλου

Γεράσιμος Κατζός

Ευαγγελία Κατραμίδου

Οι απόψεις που παρουσιάζονται σε κάθε κείμενο - άρθρο εκφράζουν το συγγραφέα αποκλειστικά και όχι τη συντακτική ομάδα του περιοδικού.

ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ
ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

Επισκεφθείτε μας στο... www.inmetamorfoseos.gr

Το Άγιο Φως

Η αφή του Αγίου Φωτός και η περιγραφή της τελετής αυτής αναφέρεται με λεπτομέρειες στο «Μέγα Λεξιόνάριο τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἱεροσολύμων» ἢ «Μέγα Βιβλίον τῶν Περικοπῶν». Η πράξη αυτή γίνεται πριν το βάπτισμα των νεοφώτιστων, κεκλεισμένων των θυρῶν του Ναοῦ της Αναστάσεως, μετά το Αντίφωνο του Εσπερινού: «Μετὰ ταῦτα ὁ Ἐπίσκοπος δίδει ἀσπασμόν εἰς τοὺς ἱερεῖς, διακόνους καὶ ὑπηρέτας τοῦ ναοῦ. Ἐπειτα ὁ Ἐπίσκοπος εὐλογεῖ καινουργές κηρίον, ἀνάπτουν τὰ κηρία καὶ ἀνοίγουν τὰς θύρας, ἀρχόμενοι ψάλλοντες «Κύριε, ἐκέκραξα»». Την ίδια σχεδόν διάταξη για το θέμα αυτό ἔχει καὶ το «Ἱεροσολυμιτικόν Κανονάριον» του 7ου αἰ. μ.Χ.

Πληρέστερη περιγραφή για την αφή του Αγίου Φωτός κάνει το Τυπικό της Αναστάσεως (12ος αἰ. μ.Χ.), ἀνάλογη περίπου με αυτή που γίνεται σήμερα στον Πανάγιο Τάφο: την ὥρα του Εσπερινού καὶ μετά την Εἰσοδο καὶ τα ἀναγνώσματα στο Ναὸ της Αναστάσεως, «πίπτει ὁ Πατριάρχης ἔμπροσθεν τοῦ Ἁγίου Βήματος ἐπὶ πρόσωπον, εἰς τὸ ἔδαφος, καὶ δεηθῆ μετὰ δακρύων ὑπὲρ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων καὶ ἐκτείνει τὰς χεῖρας αὐτοῦ πρὸς τὸ ὕψος. Ποιεῖται οὕτως τρίς, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ὁμοίως· καὶ ὁ λαὸς τὸ «Κύριε ἐλέησον» με-

φωνὰς ἀδιαλείπτως. Καὶ τότε ἐν τῷ εἰσελθεῖν ὁ Πατριάρχης εἰς τὸν Ἅγιον Τάφον καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, πίπτει ἐπὶ πρόσωπον τρίς καὶ δεηθῆ καὶ παρακαλεῖ περὶ ἑαυτοῦ τε καὶ τοῦ λαοῦ καὶ τότε ἄψει ἐκ τοῦ Ἁγίου Τάφου τὸ Ἅγιον Φῶς καὶ δίδει εἰς τὸν ἀρχιδιάκονον, καὶ ὁ ἀρχιδιάκων τῷ λαῷ· καὶ μετὰ τοῦτο εὐγένει ὁ Πατριάρχης καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, ψάλλοντες στιχηρὸν ἤχου α'. Εὐθύς λιτῆ εἰς τὸν ἅγιον Κωνσταντῖνον. «Φωτίζου φωτίζου ἡ νέα Ἱερουσαλήμ...».

Για σχεδόν δύο χιλιάδες χρόνια, το Πάσχα εορταζόταν χωρίς ποτέ να μεταβαίνει το Μ. Σάββατο το Ἅγιο Φως ἐκτὸς Ἱεροσολύμων. Οἱ πρόγονοί μας δεν γιόρταζαν Ἀνάσταση Χριστοῦ προτοῦ εφευρεθῆ το αεροπλάνο;! Εἶναι το 1988 που, για πρώτη φορά στην ἱστορία, με πρωτοβουλία ενός ιδιοκτήτη ταξιδιωτικῆς πρακτορείου που εξειδικευόταν στο θρησκευτικὸ τουρισμὸ, το Ἅγιο Φως μεταφέρθηκε αθημερόν στην Αθήνα με αεροπλάνο της Ολυμπιακῆς. Ἀπὸ το αεροδρόμιο του Ἑλληνικοῦ μετέβη στην Εξαρχία του Παναγίου Τάφου στην Πλάκα, ὅπου βρίσκονταν συγκεντρωμένοι πιστοὶ καὶ κληρικοὶ για να το μεταφέρουν στις ἐνορίες τους. Η πλειονότητα της ἑλληνικῆς κοινωνίας καὶ κυρίως ἡ Ἐκκλησία υποστήριξαν την κίνηση καὶ ἔτσι τα ἐπόμενα χρόνια καθι-

ερώθηκε. Ωστόσο, για μιάμιση δεκαετία, η αεροπορική μεταφορά του Αγίου Φωτός εξακολουθούσε να γίνεται με την ευθύνη ιδιωτικού ταξιδιωτικού γραφείου. Επισήμως το ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών την ανέλαβε το 2002. Η διαδικασία που τηρείται είναι συγκεκριμένη: ο έξαρχος του Παναγίου Τάφου της Αθήνας παραλαμβάνει το «Άνεσπερον Φῶς» από τα Ιεροσόλυμα και με ειδική πτήση το μεταφέρει στην Αθήνα. Η υποδοχή του στην ελληνική πρωτεύουσα γίνεται με τιμές αρχηγού κράτους, παρουσία επισήμων, πολιτικών ηγετών και εκπροσώπων της Εκκλησίας. Έπειτα γίνεται η μεταφορά του στην Μητρόπολη Αθηνών και σε πολλές άλλες Μητροπόλεις που αναλαμβάνουν να το στείλουν στους ναούς. Και πάλι όμως υπάρχουν απομακρυσμένες περιοχές που δεν προλαβαίνει να φτάσει (π.χ. Άγραφα ή και νησιά), ή ακόμη και κράτη σε άλλες ηπείρους, όπως η Αυστραλία (π.χ. η Μελβούρνη προηγείται 8 ώρες), η Νέα Ζηλανδία (προηγείται 10 ώρες) που δεν προλαβαίνουν να το υποδεχθούν, δηλαδή το πρόσταγμα «Δεύτε λάβετε Φως» δίνεται από τον λειτουργό επτά ή οκτώ ώρες προτού δοθεί στα Ιεροσόλυμα και στον καθ' ημάς χώρο της Ανατολικής Μεσογείου.

Είναι απαραίτητο λοιπόν να γνωρίζουμε ότι κάθε Αγία Τράπεζα συμβολίζει τον ζωδόχο Τάφο του Κυρίου, μέσα από τον οποίο πήγασε η

Αληθινή Ζωή του κόσμου, επομένως το φως που άπτει ο Ιερέας από την ακοίμητο κανδήλα –όπου και αν βρίσκεται– είναι **Άγιο Φως**. Άλλωστε και η σχετική ευχή που διαβάζει ο Πατριάρχης Ιεροσολύμων κάνει λόγο για αφή του Αγίου Φωτός – που καίει αδιάλειπτα και ακατάπαυστα– από τον Πανάγιο Τάφο, αναφέροντας τα εξής: «(...) Διὰ τοῦτο, ἐκ τοῦ ἐπὶ τοῦτον τὸν φωτοφόρον σου Τάφον ἐνδελεχῶς καὶ ἀειφῶτως ἐκκαιομένου φωτὸς εὐλαβῶς λαμβάνοντες διαδιδόαμεν τοῖς πιστεύουσιν εἰς σὲ τὸ ἀληθινὸν φῶς καὶ παρακαλοῦμεν καὶ δεόμεθά σου, (...)». Πουθενά λοιπόν μέσα στην ευχή δεν γίνεται λόγος (ούτε καν υπαινιγμός) περί «άνωθεν κατερχόμενου αἵλου Φωτός» κατά τη στιγμή εκείνη, αλλά νοείται μόνο φως φυσικό, που ανάβεται στην ανάμνηση του Αναστάσιου Χριστού.

Τιμούμε και καλώς κάνουμε το Άγιο Φως όταν αφικνείται –εφόσον υπάρχει αυτή η δυνατότητα– στην χώρα μας, καθώς επίσης η ενορία το παραλαμβάνει και αυτή από το αεροδρόμιο «Μακεδονία», διότι αυτό προέρχεται από τον Τάφο του Χριστού και είναι ένδειξη πνευματικής ενότητας των εκκλησιών· αυτό όμως δεν σημαίνει ότι η τυχόν μη άφιξή του από τα Ιεροσόλυμα στην Ελλάδα ή οπουδήποτε αλλού είναι αρκετή για να κλονίσει την πίστη μας στην ιερότητα και στο γεγονός της εορτής του Πάσχα. Πολύ δε πε-

ρισσότερο η πίστη μας, δεν θα πρέπει να στηρίζεται σε μία σεβάσμια τελετή αφής του Αγίου Φωτός, η οποία έτσι κι αλλιώς κατέχει πάρα πολύ σπουδαία θέση στην ιστορία του θρησκευτικού βίου των Ορθοδόξων λαών της Ανατολής.

Το μείζον θέμα όμως που όλους θα έπρεπε να μας απασχολεί Ποιμένες και Ποιμενομένους δεν είναι η φύση του Αγίου Φωτός, αλλά τι πράττει ο πιστός λαός του Θεού όταν λαμβάνει το Άγιο Φως από τα χέρια των Κληρικών.

Αυτό που όλοι μας βλέπουμε είναι χιλιάδες κόσμου να κατακλύζει τους Ιερούς Ναούς την νύκτα του Πάσχα, αλλά να διασκορπίζεται μόλις ακούσει το «Χριστός Ανέστη», αδιαφορώντας πλήρως για την Πασχάλια Θεία Λειτουργία που θα τελεσθεί αμέσως μετά, η οποία απο-

τελεί την αρχή και πρότυπο κάθε Ευχαριστιακής Συνάξεως και αυτή η ενέργεια δεν είναι επ ουδενί «Πάσχα Κυρίου».

Είναι αληθές ότι στην πλειονότητά του ο κόσμος με την ανοχή και των κληρικών έχει μετατρέψει πλέον τα Μυστήρια της Εκκλησίας (γάμους, βαπτίσεις, μνημόσυνα) σε απλές κοινωνικές εκδηλώσεις.

Επίσης κρατώντας μια λαμπάδα στο χέρι έχουμε μετατρέψει το Πάσχα, την σπουδαιότερη αυτή Εορτή της Ορθοδοξίας, η οποία «πανήγυρις εστί πανηγύρεων», σε ένα ευτράπελο «φολκλορικό happening». Στώμεν λοιπόν καλώς καί ορθώς αδελφοί!

Καλή Ανάσταση!

ἀρχ/της

Νικόλαος Παπαγεωργίου

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ
Δελφών και Μιαούλη, τηλ. 2310 828989
www.inmetamorfoseos.gr

ΚΥΡΙΑΚΗ 16 ΜΑΪΟΥ 2021

ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΑΙΜΟΔΟΣΙΑ

ΣΩΣΕ ΜΙΑ ΖΩΗ.
ΕΙΝΑΙ ΣΤΟ ΑΙΜΑ ΣΟΥ!

Στο χώρο του Ιερού μας Ναού

8:30 - 13:00

Πληροφορίες

6972056408

« Είπε γέρων . . . »

Ένας από τους μεγάλους Πατέρες της ερήμου συλλογίστηκε κάποτε:

- Άραγε σε ποιού Αγίου μέτρα έχω φτάσει;

Μα ο αγαθός Θεός, για να τον προλάβει από την υψηλοφροσύνη, του φανέρωσε πως στο γειτονικό Κοινόβιο ζούσε κάποιος μοναχός πολύ ανώτερός του στην αρετή, που θεωρούσε εντούτοις τον εαυτό του πολύ αμαρτωλό και τελευταίο από όλους.

Κίνησε έτσι ένα πρωί ο Γέροντας να επισκεφθεί το μοναστήρι και ζήτησε από τον Ηγούμενο να δει όλους τους μοναχούς. Εκείνος έδωσε αμέσως διαταγή να παρουσιαστούν στον Άγιο όλοι οι μονάχοι. Ο Γέροντας παρατηρούσε έναν έναν με προσοχή, μα δεν έμεινε ικανοποιημένος. Δεν είδε αναμεσά τους εκείνον που του είχε αποκαλύψει ο Θεός.

-Πρέπει να υπάρχει κι άλλος αδελφός στο Κοινόβιο, είπε στον Ηγούμενο.

-Ναι, αποκρίθηκε εκείνος, είναι ακόμη ένας, λιγάκι βλαμμένος στο μυαλό που δουλεύει στο χωράφι.

-Φέρετε κι αυτόν, παρακάλεσε ο Όσιος.

Οδήγησαν με την βία τον αδελφό στον Γέροντα κι αυτός μόλις τον είδε, τον αγκάλιασε και τον φίλησε, γιατί

γνώρισε στο πρόσωπό του εκείνον που του είχε φανερώσει ο Θεός. Ύστερα τον πήρε παράμερα και τον παρακάλεσε να του πει ποια ήταν η κρυφή του εργασία.

-Δεν κάνω τίποτε, Αββά, έλεγε εκείνος. Εγώ είμαι άνθρωπος ανόητος, καθώς βλέπετε.

Μα ο Γέροντας δεν εννοούσε να τον αφήσει, αν δεν του φανέρωνε την αρετή του. Τότε ο αδελφός αναγκάστηκε να του εμπιστευθεί:

- Ο Γέροντάς μου, Αββά, από τότε που ήρθα στο Κοινόβιο, πριν πολλά χρόνια, έβαλε το βόδι της Μονής στο κελλί που δουλεύω και κοιμάμαι. Αυτό μου σπάζει κάθε μέρα το σχοινί που πλέκω. Τριάντα χρόνια υπομένω αυτή την δοκιμασία κι ούτε μια φορά δεν άφησα τον εαυτό μου να βάλει κακό λογισμό εναντίον του Αββά μου. Ούτε το ζώο έδειρα ποτέ. Πλέκω διαρκώς από την αρχή το σχοινί μου, ευχαριστώντας τον Θεό για τον μικρό τούτο πειρασμό.

Θαύμασε ο Άγιος την υπομονή του καλού εκείνου υποτακτικού κι απ' αυτή κατάλαβε και τις υπόλοιπες αρετές του.

Επιμέλεια:
Λαφάρα Δήμητρα

ΕΝΟΡΙΑ ΕΝ ΔΡΑΣΕΙ

Φεβρουάριος - Μαρτίος 2021

Ζούμε σε μια εποχή, όπου οι σύγχρονες κοινωνίες, παράγουν περισσότερη σήψη, απ' όση μπορούν να καταναλώσουν. Το να σκέφτεσαι αντίθετα από την εποχή σου είναι ηρωισμός κι όταν ξέρεις ότι βρίσκεσαι στο σωστό δρόμο, δε σ' ενδιαφέρει πλέον να κοιπάξεις πίσω.

Ειδικές και σκληρές καταστάσεις, επέβαλαν ώστε να λειτουργήσει η εκκλησία μας χωρίς την παρουσία μας, και να στερηθούμε της δυνατότητας να συμμετάσχουμε εκτός ορισμένων λίγων διαλειμμάτων. Το γεγονός αυτό ήταν λυπηρό, επώδυνο και απογοητευτικό, επειδή δεν είχαμε την ευκαιρία να επικοινωνήσουμε, αλλά και να ενωθούμε με το Θεό και τους συνανθρώπους μας. Έτσι η ενορία μας, μας ενημέρωνε με σχετικές ανακοινώσεις, αναλόγως με τα νέα δεδομένα και τα μέτρα που υπήρχαν κάθε φορά. Οι ειδικές αυτές συνθήκες και τα γεγονότα, μας επέβαλαν να τροποποιήσουμε την ζωή μας και την καθημερινότητά μας. Πάντα πρωτόπορος ο Ναός μας, οργάνωσε την κοινότητα «**ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ**», του Ιερού Ναού Μεταμορφώσεως του Σωτήρος, στο Viber και έτσι έχουμε άμεση και έγκυρη δυνατότητα ενημέρωσης για το πρόγραμμα των ακολουθιών κι όχι μόνο, αλλά και ανάλογη πνευματική τροφή, κάθε βδομάδα, με το δίπτυχο γραπτό κήρυγμα «**Διδαχή**», που το παίρναμε ηλεκτρονικά ή και σε έντυπο από το Ναό.

Με αυτές τις συνθήκες άνοιξε το Τριώδιο, φτάσαμε στην Καθαρά Δευτέρα, μπήκαμε στη Μεγάλη Τεσσαρακοστή. Ο Όρθρος, οι Ώρες, η Θεία Λειτουργία, ο Εσπερινός, το Μ. Απόδειπνο και τέλος οι Χαιρετισμοί, τελούσαν κεκλεισμένων των θυρών, αποκλειστικά με το αναγκαίο βοηθητικό προσωπικό. Εμείς μπορούσαμε να προσέλθουμε στο Ναό μετά το πέρας των ακολουθιών για ατομική προσευχή και προσκύνηση. Κι όλα αυτά για

την προστασία της δημόσιας υγείας από τον κίνδυνο περαιτέρω διασποράς του κορωνοϊού, covid – 19. Μας κούρασε! Είμασταν όμως υποχρεωμένοι να τηρήσουμε τα μέτρα που μας επέβαλλαν, με υπομονή, υπακοή και ταπείνωση. Ας βάλουμε αρχή, όπως λένε οι πατέρες και ας προσπαθήσουμε ο καθένας μας να καθαρίσει την καρδιά του, γιατί από κει πηγάζει κάθε επιθυμία που οδηγεί σε φαύλα έργα και επιθυμίες. «Έσωθεν γαρ εκ της καρδιάς των ανθρώπων οι διαλογισμοί οι κακοί εκπορεύονται». Τι κρύβουμε μέσα στην καρδιά μας; Τι θησαυρό φυλάττουμε; Ας απαντήσουμε μέσα μας κι ας προσευχηθούμε αυτή η Μεγάλη και Αγία Τεσσαρακοστή, να φέρει την ανάστασή μας.

Η παραβολή του Τελώνου και του Φαρισαίου, την Κυριακή 21 Φεβρουαρίου, με την οποία άνοιξε το Τριώδιο, ήταν ωδή της μετανοίας, αλλά σίγουρα η παραβολή του Ασώτου, την επόμενη Κυριακή, ήταν η ωδή της συγχωρήσεως. Μας συγκίνησε βέβαια η μετάνοια του Ασώτου, αλλά εκείνο που μας συγκλόνισε ήταν η συγχωρητικότητα του Πατέρα, που τον περίμενε με ανοιχτή αγκαλιά και τον δέχτηκε με τόση χαρά! Λένε πως αν είχαν χαθεί τα Ευαγγέλια και δεν είχαμε τίποτε καταγεγραμμένο από τη ζωή, το έργο και την διδασκαλία του Χριστού, μα σώζονταν μονάχα η παραβολή του Ασώτου, θα αρκούσε για να καταλάβει κάποιος το αληθινό, ουσιαστικό και βαθύ νόημα της Χριστιανικής Πίστεως!

Κάθε μέρα οφείλουμε να προσπαθούμε περισσότερο. Όχι για να γίνουμε καλύτεροι από τον άλλον, αλλά να γίνουμε καλύτεροι από τον χθεσινό μας εαυτό. Είναι γνωστό πως όταν φωτογραφίζεις κάποιον με όλα τα χρώματα, φωτογραφίζεις τα ρούχα του. Μα όταν φωτογραφίζεις ασπρόμαυρα, φωτογραφίζεις την ψυχή του. Ψυχή που συγχωρεί, ψυχή που αγαπά. «Προς Σέ ήρα τους οφθαλ-

μούς μου τον κατοικούντα εν τω ουρανώ. (ψαλμός 122,1).

Η περίοδος αυτή που ξεκίνησε από το Τριώδιο και θα μας οδηγήσει μέχρι το βράδυ του μεγάλου Σαββάτου, είναι η εκκλησιαστική περίοδος όπου ο πλούτος των ύμνων και των αναγνωσμάτων συγκινούν κάθε ψυχή.

Αν βάζαμε μικρό πάνω στο μικρό και το κάναμε αυτό τακτικά σύντομα, αυτό θα γινόταν μεγάλο. Χρειάζεται υπομονή και επιμονή, ένα βήμα τη φορά αρκεί, για να πάμε μπροστά χωρίς απελπισία. Αυτές τις μέρες η πίεση στην κοινωνία ήταν αφόρητη. Η αυστηροποίηση ενός μη αποδοτικού lockdown δεν άλλαξε τίποτε. Χρειαζόταν έξυπνες λύσεις και εφαρμόσιμες ιδέες κοινωνικής αλλά και υγειονομικής αποσυμπίεσης. Φτάσαμε στο Μάρτιο, συμπληρώνοντας ένα έτος επιδημικής κρίσης. Τα δεδομένα και οι συνθήκες θα έπρεπε να μας κατευθύνουν άλλου. Χρειαζόμαστε τον ήλιο κι όχι άλλες θύελλες!

Οι άνθρωποι στην εποχή μας κουράστηκαν από τα λόγια και τις υποσχέσεις. Τώρα ζητούν έργα και ζωή παραδειγματική. Το παράδειγμα του Χριστιανού είναι το πιο βροντερό κήρυγμα. Κήρυγμα της σιωπής, της ταπείνωσης, της προσφοράς. Ας μην το λησμονούμε αυτό ποτέ. Ας δουλέψουμε σκληρά την σιωπή κι ας αφήσουμε την επιτυχία να κάνει θόρυβο. Και στην επιτυχία θα φτάσουμε με σωφροσύνη, ταπείνωση, συντριβή του θελήματος, με πάταξη του δικαιώματος, με τον θάνατο του εγωισμού και της φιλαυτίας μας. Τότε γίνονται τα αγαθά έργα. Τότε όταν συναντούμε κάθε άνθρωπο, θα συναντούμε τον ίδιο το Χριστό.

«Τα μάτια δε βλέπουν καλά το Θεό, παρά μόνο μέσα από δάκρυα», έλεγε ο Βίκτωρ Ουγκώ.

Στις 21 Μαρτίου, ξημέρωσε η Κυριακή της Ορθοδοξίας. Μεγάλη γιορτή, Πανηγυρική κι ένδοξη! Εορτάσαμε την Ανασύλωση των Ιερών Εικόνων, συμμετέχοντας μόνο νοερά, παρακολουθώντας τη Λειτουργία από την τηλεόραση, γιατί και πάλι, έγινε κεκλει-

σμένων των θυρών... Για έναν αιώνα η εκκλησία είχε χωριστεί στα δύο. Ένας αιώνας βίας και μίσους. Χρειάστηκε πολύς πόνος για να λάμψει η αλήθεια. Ορθοδοξία σημαίνει πάσχω με τον άλλο, χαίρομαι με τον άλλο, ζω με τον άλλο, υπάρχω για τον άλλο. Ορθοδοξία σημαίνει αγαπώ. Βρίσκεται στην καρδιά κάθε ταπεινού πιστού. Μια καρδιά που σταυρώνεται κι ανασταίνεται.

Λίγες μέρες αργότερα, 25η Μαρτίου! Ευαγγελισμός της Θεοτόκου! 25^η Μαρτίου 1821, Ευαγγελισμός του Ελληνικού Έθνους! Ευαγγελισμός της Ελλάδας. Για άλλη μια χρονιά η 25η Μαρτίου γιορτάστηκε Πανηγυρικά, όπως της άρμοζε, υπό το πρίσμα των μέτρων που ίσχυαν. Διπλή γιορτή! Ευαγγελισμός ελληνισμός. Στη διπλή γιορτή μας, «το κρίνο με τη δάφνη σμίγει!»! «Χαίρε Κεχαριτωμένη Μαρία, ο Κύριος μετά Σου»! Ανυπομονούμε ν' ακουστούν και πάλι τα νικητήρια... «Τη Υπερμάχω Στρατηγώ»!

200 χρόνια από την ελληνική επανάσταση του 1821, 200 χρόνια από την εθνική παλιγγενεσία, που βρισκόμαστε σήμερα; Έλληνες χτυπούν με βία Έλληνες. Ανάμεσα σε μειοψηφίες ζει η κοινωνική πλειοψηφία που παλεύει. 200 χρόνια μετά, ήρωες γνωστοί ή άγνωστοι, αφανείς ή επιφανείς πολέμησαν και πέθαναν μαρτυρικά και ηρωικά. Ας σταθούμε πράοι και λογικοί, νηφάλιοι και διαλλακτικοί, της σύνθεσης κι όχι της αντίθεσης. Ας δίνουμε το παράδειγμά μας, με μαρτυρία Ορθόδοξης Πίστης, άδοξου, αγνού πατριωτισμού κι αληθινής δημοκρατίας. Όση βία, όσο θάνατο κι αν κηρύζουν, εμείς ας αντισταθούμε προσευχόμενοι για όλους, έχοντας μέσα μας Χριστό κι Ελλάδα.

Μπορείς να κόψεις όλα τα λουλούδια, αλλά δεν μπορείς να εμποδίσεις την άνοιξη να έρθει.

Καλό υπόλοιπο Σαρακοστής,
Καλόν Αγώνα!

Επιμέλεια
Δομνίκη Νικολοπούλου

Της αγάπης αίματα

Αυτές οι γραμμές γράφονται 15 Μαρτίου 2021 λίγες μέρες πριν την 25^η Μαρτίου 2021. Βρισκόμαστε στην αρχή της Μεγάλης Τεσσαροκοστής και λίγες μέρες πριν την 25^η Μαρτίου 2021. Στο νου έρχεται η θυσία του Κυρίου. Ο Χριστός θυσιάστηκε για μας και το αίμα Του δεν το τσιγκουνεύτηκε «το υπερ υμών και πολλών εκχυνόμενων». Το Τίμιο Αίμα του θεμελίωσε την Εκκλησία και αναγέννησε τον εκπεπτωκότα άνθρωπο. Αυτόν είχαν για πρότυπο οι Άγιοι, Αυτός ήταν το πρότυπο των επαναστατημένων Ελλήνων. Η προσφορά της Πελοποννήσου, της Στερεάς Ελλάδας και των νησιών του Αιγαίου είναι λίγο πολύ γνωστή και αδιαμφισβήτητη. Σε αυτή τη μεγάλη όμως και ωραία θυσία συνέβαλαν και άλλες περιοχές όπως είναι η Κύπρος, η Θράκη και Μικρά Ασία.

Η Κύπρος, η Θράκη και η Μικρά Ασία περιοχές με ακμαίους ελληνικούς πληθυσμούς παρουσίαζαν κάποιες ιδιαιτερότητες που δεν επέτρεπαν την ευθεία ανάμειξή τους στον Αγώνα της Ανεξαρτησίας, καθώς ήταν κοντά στα οθωμανικά διοικητικά κέντρα. Επιπλέον, και στις τρεις περιοχές επι-

χειρήθηκε εθνολογική αλλοίωση του πληθυσμού με τη μεταφορά Τούρκων εποίκων, γεγονός που δυσχέραινε τα πράγματα. Ωστόσο, και οι τρεις περιοχές συμμετείχαν στην Επανάσταση του 21 και πλήρωσαν και οι τρεις βαρύτατο φόρο αίματος.

Στην Κύπρο δρα ο Ηπειρώτης γιατρός Δημήτριος Ύπάτρος και μεί στη Φιλική Εταιρεία τον αρχιεπίσκοπο Κυπριανό και άλλους κληρικούς και προκρίτους του νησιού. Ο αρχιεπίσκοπος υπόσχεται οικονομική βοήθεια όχι όμως και επανάσταση στην Κύπρο, γιατί κάτι τέτοιο θα ήταν καταστροφικό. Στα έγγραφα φαίνεται πως τα χρήματα προορίζονται για την ανέγερση σχολείου στην Πελοπόννησο (έτσι αποκαλείται συνθηματικά η Επανάσταση). Ο διοικητής της Κύπρου Κιουτσούκ Μεχμέτ αντιλαμβάνεται την κίνηση και εισηγείται στον σουλτάνο την εκτέλεση 486 κληρικών και λαϊκών. Πράγματι, ο σουλτάνος δίνει την έγκρισή του και ο Κιουτσούκ Μεχμέτ δίνει την εντύπωση ότι καταστέλλει την επανάσταση στην πραγματικότητα όμως βρίσκει την ευκαιρία για να επιδοθεί σε ένα όργιο αυθαιρεσίας: αρπάζει περιουσίες,

Ο απαγχονισμός του αρχιεπισκόπου Κυπριανού

ληλατεί σπίτια και μοναστήρια και προβαίνει σε σφαγές. Το όργιο αίματος και λεηλασιών διήρκεσε πολλές μέρες και ο κατάλογος των 486 θυμάτων ξεπεράστηκε κατά πολύ. Κάποιοι μιλούν για 1000 νεκρούς σε σύνολο πληθυσμού 80.000. Ο αρχιεπίσκοπος Κυπριανός, ενώ μπορούσε να καταφύγει στα «κόνσολα» προξενεία της Λευκωσίας, δεν το κάνει και απαγχονίζεται στις 9 Ιουλίου

1821. Το διάστημα αυτό και καθ όλη τη διάρκεια της Επανάστασης πολλοί Κύπριοι φεύγουν και έρχονται στην Ελλάδα, για να πολεμήσουν.

Η Θράκη ανήκει στις περιοχές εκείνες που περιήλθαν νωρίς στα χέρια των Οθωμανών(1361). Υπολογίζεται ότι περίπου 300.000 παιδιά από τη Θράκη έγιναν Γενίτσαροι και επιπλέον υπήρξαν βίαιοι εκπατρισμοί, λεηλασίες θρακικών πόλεων και χωριών(Σαμοθράκη, Ανδριανούπολη, Διδυμότειχο) και ομαδικές σφαγές (Ισαακίο, του Σοφικό του Ασημένιο, της Ραιδεστός κ.α.) Παρόλα αυτά, όταν έρχεται η ώρα η Θράκη θα πάρει μέρος στον Αγώνα. Είναι πολλοί οι Θρακιώτες που μούνται στη Φιλική Εταιρεία και αυτοί που πολεμούν στον Ιερό Λόχο του Υψηλάντη. Ενδεικτικά αναφέρονται ο Θανάσης Καράμπελιας και ο Γεώργιος Γιαννακούδης που καταγόταν και οι δύο από την Κορνόφωλιά του Έβρου. Μετά τη διάλυση του Ιερού Λόχου κατευθύνθηκαν στη νότια Ελλάδα. Οι Θρακιώτες πρόσφεραν τα πλοία και την περιουσία τους. Ξεχωρίζει το ζεύγος Αντωνίου και Δόμνας Βιζβίζη. Επίσης γνωστοί καπετάνιοι είναι ο Εμμανουήλ Τέρογλου και Ελευθέριος Παλαιός. Οι καπετάνιοι αυτοί ουσιαστικά έλεγχαν με τα πλοία τους τα στενά του Ελλήσποντου. Το 1821 – 1822 σημειώνονται εξεγέρσεις στη Σαμοθράκη, τα Λάβαρα, την Αίνο την Καλλίπολη κ.α. Οι εξεγέρσεις καταστέλλονται με βίαιο τρόπο και τα γυναικόπαιδα πουλιούνται στα σκλαβοπάζαρα. Αξίζει να σημειωθεί πως ένα τμήμα υπό τον Μητροπολίτη Μαρώνιας (Κομοτηνής) Κωστάντιο, ενώθηκε με το σώμα του Εμμανουήλ Παπά στη Χαλκιδική. Πολλοί κάτοικοι της Αίνου, της Μαρώνιας, της Σαμοθράκης κατέβηκαν στη Νότιο Ελλάδα, για να πάρουν μέρος στον Αγώνα.

Οι Έλληνες της Μικράς Ασίας, της Ιωνίας, του Πόντου και της Καππαδοκίας δεν ήταν δυνατόν να απουσιάσουν από το Μεγάλο Αγώνα του έθνους. Οι Μικρασιάτες συχνά πυκνά γεύονταν την εκδικητική μανία των Τούρκων. Όταν ξέσπασε η Επανάσταση σημειώνονται διώξεις, σφαγές εξανδραποδισμοί σε Κωνσταντινούπολη και Σμύρνη, ενώ στις Κυδωνίες μία αμιγώς ελληνική πόλη – οι Τούρκοι ήταν μόνο 3 – οι σφαγές φτάνουν περίπου τις 30.000. Όμως οι αγριότητες δεν έκαμψαν το φρόνημά τους. Συγκροτείται η Ιώνιος Φάλαγξ (Φάλαγγα της Ιωνίας), ένας στρατιωτικός σχηματισμός που παίρνει μέρος στις μάχες του Αγώνα. Οι Μικρασιάτες, οι Πόντιοι, οι Καππαδόκες απέκρυπταν πραγματικά τους ονόματα, από φόβο, μήπως ξεσπάσουν αντίποινα κατά των συγγενών τους στη Μικρά Ασία και φρόντιζαν να δηλώνουν ως επώνυμο τον τόπο προέλευσής τους. Έτσι, έχουμε επίθετα πατριδωνυμικά, δηλαδή απλά και μόνο δηλωτικά της πατρίδας τους, όπως π.χ. Σμυρνιός, Σμυρνιώτης ή Σμυρναίος, Αϊβαλιώτης ή Κυδωνιάτης, Μοσχονησιώτης, Βουρλιώτης, Καισαρέας, Τραπεζούντιος, Γκιουμουσχανετζής (από την Αργυρούπολη – Γκιουμουζχανέ) Καραντενιζλής (Καρά ντενιζ – Μαύρη θάλασσα) και εκατοντάδες άλλα που δήλωναν Ανατολίτες ή Καραμανλήδες.

Η Εκκλησία γεννήθηκε μέσα στο Άγιο Αίμα του Χριστού που τόσο πολύ αγάπησε τον κόσμο και η Ελλάδα γεννήθηκε από το αίμα και την αγάπη 700.000 Ελλήνων, ηρώων, μαρτύρων και Αγίων.

Ας έχουμε την ευχή τους.
Καλό Πάσχα!
Καλή Ανάσταση!

*Επιμέλεια
Μαρία Ψωμά*

ΜΕ ΜΙΑ ΒΑΛΙΤΣΑ ΣΤΟ ΧΕΡΙ...

ΒΕΡΟΛΙΝΟ

Χωρίς αμφιβολία, το Βερολίνο έζησε μεγάλες στιγμές. Από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα έχει γνωρίσει απότομες εναλλαγές ακμής και παρακμής. Σήμερα όμως επιστρέφει. Ποιο είναι, λοιπόν, το Βερολίνο; Δεν χωράει εύκολα σε λέξεις: να πεις πως είναι η πρωτεύουσα της επανενωμένης ομόσπονδης Γερμανίας – δεν λέει και πολλά. Να πεις πως φέρνει στον νου άσχημες αναμνήσεις και δυνατές προκλήσεις, που επιβιώνουν ακόμα στις μνήμες των ανθρώπων – κι αυτό πάλι δεν λέει τίποτα για το παρόν. Ένα τεράστιο καλλιτεχνικό εργατήρι, ένα ορόσημο για επιχειρήσεις και κυβερνητικές υπηρεσίες – ναι αυτό λέει κάτι παραπάνω.

Η εξερεύνησή μας ξεκινάει από

το Ράιχσταγκ και το Unter den Linden. Κάηκε, βομβαρδίστηκε, ξαναχτίστηκε, στηρίχτηκε στο Τείχος του Βερολίνου, καλύφθηκε με ύφασμα και τελικά διακοσμήθηκε μ'έναν γυάλινο θόλο: αυτό είναι το Ράιχσταγκ, ένα από τα εμβληματικότερα κτίρια του Βερολίνου και έδρα του Γερμανικού Κοινοβουλίου. Πιο δίπλα, η Πύλη του Βρανδεμβούργου που ήταν αρχικά ένα ταπεινό σημείο ελέγχου και σηματοδοτούσε τα δυτικά σύνορα της πόλης. Σύμβολο διαίρεσης στη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου, είναι σήμερα το σύμβολο της επανένωσης της Γερμανίας και λειτουργεί συχνά ως φωτογενές φόντο για φεστιβάλ και μεγάλες συναυλίες. Η έμπνευση για την κομψή αυτή θριαμβευτική αψίδα προήλθε από την Ακρόπολη των Αθηνών και η ολοκλήρωσή της

πραγματοποιήθηκε το 1791. Στην κορυφή της βρίσκεται το Τέρθιππο, το άγαλμα της φτερωτής θεάς Νίκης που οδηγεί ένα άρμα με τέσσερα άλογα. Όταν κατέκτησε την Πρωσία το 1806, ο Ναπολέων την απήγαγε και την πήρε στο Παρίσι ώσπου την απελευθέρωσε ένας γενναίος πρώσος στρατηγός το 1815. Η Πύλη του Βρανδεμβούργου ανοίγει την Unter den Linden, την πιο φινετσάτη λεωφόρο του Βερολίνου, που επιδεικνύει την πρωσική καταγωγή της με περηφάνια. Όμως η ίδια στέκει φρουρός και πάνω από την Pariser Platz, μια πλατεία με αρμονικές διαστάσεις, περιτριγυρισμένη από πρεσβείες και κτίρια τραπεζών όπως και την περίοδο της μεγάλης ακμής της, τον 19^ο αιώνα.

Στην ίδια περιοχή, θα συναντήσει κανείς το Μνημείο του Ολοκαυτώματος. Χρειάστηκε να περάσουν 17 χρόνια συζητήσεων, σχεδιασμού και εργασιών αλλά στις 10 Μαΐου 2005 το Μνημείο των Εβραίων της Ευρώπης εγκαινιάστηκε επίσημα. Είναι το μεγαλύτερο μνημείο στη Γερμανία για τη γενοκτονία των Εβραίων από τους Ναζί του Τρίτου Ράιχ. Αποτελείται από 2711 στήλες σαν σαρκοφάγους που υψώνονται σιωπηλές στο ανώμαλο έδαφος. Οι επιτύμβιες αυτές στήλες σχηματίζουν έναν λαβύρινθο όπου βρίσκεται και η Αίθουσα Ονομάτων. Στους τέσσερις τοίχους της σκοτεινής και ατμοσφαιρικής αίθουσας προβάλλονται τα ονόματα και οι χρονολογίες γέννησης και θανάτου

των Εβραίων.

Φεύγοντας από αυτήν την περιοχή, μπορεί κανείς να γνωρίσει το Νησί των Μουσείων, το προστατευόμενο από την Unesco σύμπλεγμα με τα πέντε μουσεία. Ανάμεσά τους, το Μουσείο της Περγάμου, ένα συναρπαστικό παράθυρο στον αρχαίο κόσμο. Λίγο πιο δίπλα βρίσκεται και ο θεόρατος Πύργος της Τηλεόρασης που υψώνεται στην ιστορική Alexanderplatz.

Από τις πιο χαρακτηριστικές γειτονιές του Βερολίνου είναι το Μπέργμανκιτς που αξίζει σίγουρα μια απογευματινή βόλτα ενώ το Σόινεφιρτελ (Συνοικία των Αχυρώνων) είναι μια από τις παλιότερες και πιο ξεχωριστές γειτονιές που κρύβει πολλές εκπλήξεις. Τέλος, παλιοί κάτοικοι, Νεοβερολινέζοι, τουρίστες από όλο τον κόσμο ανακαλύπτουν τις Κυριακές τους θησαυρούς του Μάουερπαρκ.

Το Βερολίνο καταφέρνει να είναι ταυτόχρονα βολεμένο και ασυμβίβαστο, σαρδόνιο και ρομαντικό, κουλτουριάρικο και χοντροκομμένο, πολυπολιτισμικό και μισαλλόδοξο. Κατά μια έννοια, αυτή η πόλη είναι ακόμα χωρισμένη σε Ανατολή και Δύση, με μια αδιόρατη γραμμή στην ψυχή της. Μα το κυριότερο είναι ότι το Βερολίνο βρήκε την αρχική του ταυτότητα: είναι μια από τις σπουδαιότερες ευρωπαϊκές πρωτεύουσες.

*Επιμέλεια
Φωτεινή Γιαννοπούλου*

Λέξεις και φράσεις παροιμιώδεις

«Ας πάει το παλιάμπελο»

Αυτή είναι η παροιμιώδης φράση που ακούστηκε από έναν θεατή, κατά τη διάρκεια της παράστασης Λουσία ντε Λαμερμούρ στο θέατρο Μπούκουρα το 1840, όπου πρωταγωνιστούσε η περίφημη Ιταλίδα αοιδός Ρίτα Μπάσσο. Ο ηλικιωμένος κτηματίας, ο Αντρέας Λόντος, καταγοητευμένος, όπως και πολλοί Αθηναίοι, από τα θέλητρα της καλλιτέχνιδας θυσίασε το τελευταίο του αμπέλι αγοράζοντας το εισιτήριο για την παράσταση, την οποία φημολογείται ότι είχε ήδη δει αρκετές φορές .

«Σιγά τον πολυέλαιο»

Και για αυτή τη φράση υπάρχουν δύο εκδοχές, ως προς τη προέλευσή της.

Η μία αναφέρεται σ' ένα περιστατικό που συνέβη στην οικία Δεκόζη-Βούρου, γνωστό ως «Παλιό Παλάτι» μια και αυτό λειτούργησε σαν ανάκτορο από το 1837 έως το 1843 και πρώτη κατοικία του Όθωνα, μετά τον γάμο του με την Αμαλία.

Εκεί, δόθηκε μία επίσημη χοροεσπερίδα, προς τιμή της νέας βασίλισσας με καλεσμένους ξένους αυλικούς, επιζώντες και απόγονους των αγωνιστών του '21, μεταξύ αυτών ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης και το πρωτοπαλικάρό του, Δημήτρης Πλαπούτας.

Ο Πλαπούτας, εξαιρετικός χορευτής είχε τη συνήθεια, όταν χόρευε και όταν το απαιτούσε η φιγούρα, να πετάει τα τσαρούχια του στον αέρα.

Μόλις λοιπόν άρχισε ο χορός μέσα στην φωτισμένη από κρυστάλλινους πολυελαίους αίθουσα και ο Πλαπούτας έτρεξε να σύρει τον «κλέφτικο» (τσάμικο), ακούστηκε από τον Κολοκοτρώνη, η παροιμιώδης φράση: «Το νου σου Μήτρο...σιγά τον πολυέλαιο».

Η άλλη, έχει τις ρίζες της στην εκκλησιαστική παράδοση και αναφέρεται στη συ-

νήθεια που υπήρχε και ίσως υπάρχει ακόμη και στις μέρες μας, στις εκκλησίες και τα μοναστήρια, με το άναμμα των πολυελαίων στις μεγάλες γιορτές και συγκεκριμένα κατά τη δοξολογία.

Ο καντηλανάφτης αφού άναβε τους πολυελαίους τους κινούσε, χρησιμοποιώντας ένα κοντάρι, τον έναν από την ανατολή προς τη δύση και τον άλλον από το βορρά προς τον νότο έτσι ώστε να σχηματιστεί το σημείο του σταυρού. Αν όμως η κίνηση αυτή ήταν βιαστική, κινδύνευαν να σβήσουν τα φώτα του πολυελαίου και γιαυτό του έλεγαν «σιγά τον πολυέλαιο».

«Έφαγε το ξύλο της χρονιάς του»

Και αυτή η φράση έχει σχέση με τιμωρία των παιδιών, αλλά σε μια διαφορετική εποχή, στα χρόνια του Μεσαίωνα, όπου οι μέθοδοι διαπαιδαγώγησης ή πειθαρχίας των μαθητών, καμία σχέση δεν έχουν, ευτυχώς, με τις σημερινές. Πολλοί μαθητές μαρτυρούσαν, υπέφεραν στα χέρια των δασκάλων τους με αποτέλεσμα να προσπαθούν συνεχώς να βρουν τρόπο να το σκάνε για να γλυτώσουν.

Στο Βυζάντιο οι δάσκαλοι ήταν σχεδόν όλοι καλόγεροι ή παπάδες αλλά η... πίστη δεν τους εμπόδιζε να δέρνουν και αυτοί τους μαθητές, με μία όμως μικρή διαφορά. Τους έδερναν μόνο μία φορά τον χρόνο. Και η εποχή του ξύλου ήταν κάθε Αύγουστο, μόλις τελείωναν τα μαθήματα. Ο μαθητής έπρεπε να περάσει από τον παιδονόμο για να... φάει το ξύλο της χρονιάς του. Το σκεπτικό πίσω από αυτή την συνήθεια ήταν ότι μέχρι τον Σεπτέμβριο που θα άρχιζαν πάλι τα μαθήματα τα παιδιά θα ήταν φρόνιμα!

Επιμέλεια:

Γεράσιμος Κατζός

Με αλεύρι και μεράκι!

Ιταλικά κριτσίνια!

ΥΛΙΚΑ:

- 500 γρ. αλεύρι δυνατό (14γρ. Πρωτεΐνες)
- 320 γρ. νερό χλιαρό
- 20 γρ. ελαιόλαδο
- 7 γρ. μαγιά
- 5 γρ. Αλάτι
- Αλεύρι για το άνοιγμα της ζύμης-ελαιόλαδο για άλειμμα.

ΕΚΤΕΛΕΣΗ:

Στον κάδο του μίξερ βάζουμε όλα τα υλικά και ζυμώνουμε πολύ καλά για 10 λεπτά τουλάχιστον. Σκεπάζουμε με μεμβράνη και αφήνουμε στην άκρη να φουσκώσει. Πασπαλίζουμε με αλεύρι τον πάγκο μας. Με τη βοήθεια του πλάστη ανοίγουμε το ζυμάρι σε σχήμα ορθογώνιο και πάχος περίπου μισό εκατοστό. Τινάζουμε το περίσσιο αλεύρι και ελέγχουμε αν η ζύμη μας ξεκολλάει εύκολα. Κόβουμε σε λωρίδες πολύ λεπτές (μισό εκατοστό). Δεν τα κόβουμε πολύ χοντρά, γιατί θα γίνουν σαν ψωμάκια και θα αργήσουν να ψηθούν. Να θυμάστε ότι καθώς θα τα μεταφέρετε από τον πάγκο στο ταψί, θα ανοίξουν λίγο σε μήκος. Γι'αυτό υπολογίστε ανάλογα! Τα τοποθετούμε σε ένα ταψί με λαδόκολλα. Αλείφουμε με ελαιόλαδο όλα τα κριτσίνια και ψήνουμε σε προθερμασμένο φούρνο στους 200°C, περίπου για 15-20 λεπτά.

TIP: Για να γίνουν πιο τραχανά, όταν τελειώσουμε τα φουρνίσματα, σβήνουμε το φούρνο και τ'αφήνουμε μέσα μέχρι να κρυώσουν.

Επιμέλεια
Ευαγγελία Κατραμίδου

Ιερά Μητρόπολις Θεσσαλονίκης
Ιερός Ναός Μεταμορφώσεως του Σωτήρος

ΧΡΟΝΙΑ καλοκαίρι 2021

ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΔΟΙ

Για παιδιά και εφήβους

A περίοδος: 30 Ιουνίου - 9 Ιουλίου 2021

για αγόρια και κορίτσια από

Γ Δημοτικού έως και Α Γυμνασίου

B περίοδος: 9 Ιουλίου - 19 Ιουλίου 2021

για αγόρια και κορίτσια από

B Γυμνασίου έως και Γ Λυκείου

Τιμή
συμμετοχής:
120 ευρώ

Πληροφορίες: 697 20 56 408 (π. Νικόλαος)